

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

CENTER ZA TUJCE

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** Center za tujce (v nadaljevanju: CT)

► **Kategorije oseb, ki jim je bila odvzeta prostost:** tujci¹ in nekateri prosilci za mednarodno zaščito², ki so nedovoljeno vstopili v Republiko Slovenjo.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** uradna zmogljivost CT je 220 mest. Na dan našega obiska je bilo v CT 10 tujcev. V obdobju od 1. 1. 2014 do 4. 12. 2014 je bilo v CT nastanjenih 291 oseb, od tega je bilo 273 tujcev, nastanjenih na podlagi odločb o nastanitvi, 18 prosilcem za mednarodno zaščito pa je bilo s sklepom omejeno gibanje na prostore CT. V obdobju od 24. 1. 2014 do vključno 24. 8. 2014 je bilo v CT nastanjenih 28 mladoletnih tujcev brez spremstva.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen in opravljen dne 4. 12. 2014.**³

¹Tujci, ki ne zapustijo države v določenem roku in jih ni mogoče takoj odstraniti iz države (56., 93. člen Zakona o tujcih); tujci, katerih istovetnost ni znana (56. člen Zakona o tujcih); tujci, ki imajo izrečen izgon (50., 93. člen Zakona o tujcih); mladoletni tujci brez spremstva (60. člen Zakona o tujcih); tujci, ki so v RS nezakonito in čakajo na odstranitev po meddržavnem sporazumu do predaje tujim varnostnim organom (nameščeni tujec do 48 ur; 5. čl. Pravilnika o posebnih pravilih bivanja in gibanja tujcev v centru za tujce in pogojih ter postopku za uporabo milejših ukrepov); tujci, ki so v postopku prisilne odstranitve, ali tujci, ki niso zapustili RS in so ponovno zaprosili za azil (56. člen Zakon o mednarodni zaščiti).

²Prosilci za mednarodno zaščito, ki jim je s sklepom na podlagi Zakona o mednarodni zaščiti omejeno gibanje (51. člen Zakona o mednarodni zaščiti) in prosilci za mednarodno zaščito, ki jim je bil izdan sklep na podlagi Uredbe Sveta (ES) (51. člen Zakona o mednarodni zaščiti).

³ Prejšnji obisk CT je bil opravljen 3. 10. 2012 ter kontrolni obisk 23. 1. 2013.

► **Skupina za obisk:** trije predstavniki Varuha (namestnik varuhinje, višja svetovalka II in sodelavka) in ena predstavnic nevladnih organizacij (SKUP). Pri delu nadzora, ki se nanaša na zdravstveno varstvo in zdravniško oskrbo je dne 30. 12. 2014 opravil obisk tudi zunanji izvedenec (dr. med., spec. splošne kirurgije).

► **Vsebina obiska:** v odsotnosti vodje CT nas je sprejel pomočnik vodje CT. Kasneje pa se je obisku pridružil tudi vodja CT. Po uvodnem razgovoru smo opravili ogled prostorov ter se pogovorili s posameznimi tujci na moškem oddelku in na oddalku za ranljive skupine. Ob koncu ogleda je sledil zaključni razgovor.

► **Poročanje:** poročilo o obisku je bilo posredovano Ministrstvu za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ) 23. 1. 2015, skupaj s predlogom, da ga obravnava in nam v roku 30 dni sporoči morebitna stališča glede v njem izpostavljenega; tozadevni odgovor smo s strani organa prejeli 27. 2. 2012, torej 35. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- pridobitev dveh sobi za posebne kategorije tujcev, v katerih sta lahko nastanjeni po dve osebi (skupno štiri), saj tako CT lažje omogoča varnost tujcev, kot tudi varnost zaposlenih,⁴
- da je v postopku preurejanja in opremljanja tudi soba za prostočasne aktivnosti,
- da CT načrtuje obnovitvena dela, ki nedvomno pomenijo izboljšanje obstoječega stanja,⁵
- da CT zaradi zdravstvenih in higenskih razlogov odsvetuje prenašanje hrane v bivalne prostore,
- da je CT upošteval predlog DPM in glede na majhno število tujcev omogočil uporabo računalniške sobe bolj pogosto.

⁴Tovrstno pridobitev so naredili iz potrebe po nadzoru tujcev iz zdravstvenih razlogov, kasneje pa so videli smisel uporabe tudi v primerih za tiste tujce, kateri želijo biti sami.

⁵ CT ima namen obnoviti moški oddelek (skupni prostor in sanitarije), senčila, fasado ter do 30. 6. 2015 zaključiti renovacijo ostrešja. Ena izmed večjih novitet je tudi namen pridobiti razširjeno sprehajalno pot znotraj atrija in povečan nadstrešek, tako da bodo tujci v prihodnje imeli več prostora za gibanje na svežem zraku in tudi ob slabem vremenu.

► predlog DPM

► odziv pristojnih

DPM: predlagamo, da se sobi za posebne kategorije tujcev primerno označi.⁶

MNZ: sporočamo, da je priporočilo že realizirano.

DPM: predlagamo, da se zaradi nepredvidenih oziroma nenačrtovanih nastanitev mladoletnih tujcev oziroma invalidov - tujcev oddelek redno in pogosteje prezračuje.⁷

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

DPM: predlagamo, da se vzmetnica na moškem oddelku nadomesti z novo.⁸

MNZ: sporočamo, da je priporočilo že realizirano.

DPM: predlagamo, da CT zagotovi prevode jedilnega lista v jedilnici oziroma naj CT namesti jedilnike v prevodu še v druge najpogostejše tuje jezike tudi na prevzemnem pultu.⁹

MNZ: sporočamo, da je bila ob obisku DPM v CT dana na vpogled vsa pisna korespondenca s pogodbenim izvajalcem, ki zagotavlja prehrano tujcev. Poleg tega so bili pokazani vsi prevodi jedilnikov, vključno z zadnjim, ki je bil izobešen tudi v jedilnici na oglasni deski. CT je upošteval priporočilo o predstavitvi prevoda na delilni pult. Glede dodatnih prevodov pa želimo pojasniti, da do sedaj v CT ni bila zabeležena nobena pritožba tujcev glede prevodov ali zazanana kakršnakoli želja po tem, da bi jedilniki bili prevedeni še v druge jezike. Zato bo CT še naprej ohranjal prakso prevajanja jedilnika v angleški jezik. V druge jezike bo jedilnik preveden v primeru, da bo CT to potrebo zaznal s strani tujcev.

⁶Sobi za posebne kategorije tujcev, imata vsaka svoj televizor, sanitarije, dve postelji, mizo z dvema stoloma, police (2), televizor, ustrezno označeno govorno in video napravo, rjuhe. Svetloba v sobah je primerna (naravna in umetna), prav tako prezračevanje, oboje regulira dežurni policist, ki je v času nastanjenih oseb v dežurni sobi, ki je v neposredni bližini (sosednja soba). Pri ogledu smo opazili, da sobi nista oštevilčeni.

⁷Oddelek za mladoletnike se nahaja v pritličju skupnih prostorov, v primerih invalidnih oziroma gibalno oviranih tujcev pa se ti prostori uporabljajo za slednje. V tem oddelku so štiri sobe, vsaka soba ima tri pograde, mizo in dva stola. Na oddelku je bilo zaznati zatočnost.

⁸Pri ogledu smo opazili v sobi 109, da je na eni od postelj (spodaj desno) raztgana vzmetnica.

⁹Ob prejšnjem kontrolnem obisku je bilo ugotovljeno, da je bilo priporočilo glede prevoda jedilnika v tuj/je jezike delno upoštevano, saj je bil v jedilnici nameščen le v slovenskem jeziku. Ob tokratnem obisku smo ugotovili, da je na oglasni deski v jedilnici nameščen prevod jedilnega lista v angleškem jeziku ter na prevzemnem pultu jedilni list v slovenskem jeziku.

DPM: predlagamo, da CT zagotovi manjkajoče pripomočke za vzpostavitev dihalne poti in jeklenke s kisikom.¹⁰

MNZ: CT bo sledil priporočilu in pristojni službi podal ustrezen predlog za nabavo manjkajoče opreme, katerega realizacija pa bo odvisna od finančnih zmožnosti.

DPM: predlagamo, da CT še naprej vztraja, da do vnosov hrane ne bi prihajalo na bivalnih oddelkih.¹¹

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

DPM: ugotavljamo, da CT ima elektrokardiograf (EKG) v prostorih namenjenih za zdravstveno oskrbo, zato ob tem DPM predlaga, da se le tega tudi uporablja.¹²

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

DPM: predlagamo, da CT še naprej strmi k sodelovanju z IOM, saj se tujcem na tak način omogoči reintegracijo oziroma omogoča začetek bolj dostojnega življenja v okolju.¹³

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

DPM: priporočamo skrb osebja CT za preprečevanja nasilja med nastanjenimi tujci.¹⁴

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

DPM: predlagamo, da je osebje v prihodnje bolj pozorno na zdravstveno stanje tujcev in upošteva vsakršno opozorilo tujca na slabo počutje ali druge zdravstvene težave.¹⁵

MNZ: sporočamo, da se priporočilo že uresničuje oziroma se v celoti izvaja.

¹⁰Ob obisku izvedenec ugotavlja, da CT ne razpolaga z pripomočki za vzpostavitev dihalne poti in jeklenke s kisikom in meni, da je za zagotavljanje kvalitetne in zanesljive zdravstvene oskrbe, potrebno imeti manjkajoče zdravstvene pripomočke za izvajanje postopkov v življenjsko nevarnih situacijah.

¹¹Med obiskom nam je bilo pojasnjeno, da se osebje v CT srečuje z problematiko prenašanja hrane v bivanjske prostore in se hkrati trudi, da to teh vnosov ne bi prihajalo.

¹²Pri ogledu zdravstvenih prostorov je izvedenec ugotovil, da CT razpolaga z elektrokardiografom, katerega pa CT ne uporablja.

¹³V času obiska DPM smo se pogovorili s tujci na oddelku za ranljive skupine in na moškem oddelku. Na oddelku za ranljive skupine sta bili v tistem trenutku nastanjeni dve osebi (ženski), mati in njena mladoletna hči, državljanki Bosne in Hercegovine. Obe sta pristali na prostovoljno vrnitev v svojo matično državo, pri prostovoljni vrnitvi (asistenca pri odstranitvi) pa jima bo pomagala vodilna mednarodna nevladna organizacija IOM.

¹⁴DPM glede na število kršitev in število uporabe prisilnih sredstev ne ugotavlja prekomerne uporabe le teh. Potrebno pa je stalno preprečiti vsa morebitna nadlegovanja, grožnje in tudi vse oblike fizičnega nasilja z uporabo sob za posebne kategorije tujcev, ki sta namenjeni za medsebojno ločitev posameznih tujcev.

¹⁵Tujec je izrazil nezadovoljstvo z zdravniško oskrbo v CT, pri čemer je že dlje časa opozarjal osebje na svoje zdravstvene težave (dermatološko stanje). Iz njegovih navedb je bilo zaznati, da tujec ni bil zadovoljivo zdravstveno oskrbljen, zato je moč sklepati, da je njegova negotovost utemeljena, kar se je naposled izkazalo iz izvedeniškega poročila, da je imel tujec Scabies (Garje), za kar so po navedbah izvedenca v CT poskrbeli.

